

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 31/99

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach na neverejnom zasadnutí senátu konanom 17. marca 1999 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], proti: 1. Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, 2. Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, 3. predsedovi vlády Slovenskej republiky a 4. vláde Slovenskej republiky vo veci porušenia jeho základných práv a slobôd upravených v ústavnom zákone č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd a v Ústave Slovenskej republiky rozhodnutím predsedu vlády Slovenskej republiky o amnestii z 8. decembra 1998 uverejneným pod č. 375/1998 Z. z. a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e

I.

Návrhom z 2. februára 1999 doručeným na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ktorý navrhovateľ [REDACTED] (ďalej len „navrhovateľ“) označil ako „návrh na začatie konania o ústavnej sťažnosti o porušovaní základných

práv a slobôd“, domáha sa navrhovateľ proti Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky v Bratislave vyslovenia, že:

„1/ Postupom orgánov MV SR – Sekcie vyšetrovania a expertíznych činností PZ – odborom vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti po vznesení mi obvinenia podľa § 160 ods. 1 Tr. zákona uznesením zo dňa 1. 2. 1999 ČVS: VKE 1/130/98 boli vyšetrovateľom ako aj následnými rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní porušené moje základné práva a slobody stanovené v čl. 17 Ústavy SR – právo na súdnu a inú právnu ochranu.

2/ Postup orgánov MV SR a orgánov činných v trestnom konaní nie je v súlade s Ústavou SR a rozhodnutím predsedu vlády SR zo dňa 7. júla 1998 o amnestii č. 214/1998 Z. z.

3/ Ústavný súd vyslovuje, že rozhodnutie predsedu vlády SR z 8. 12. 1998 č. 375/98 o amnestii je porušením článku 102 písm. i) Ústavy SR, ako aj čl. 105 ods. 1 Ústavy SR.“

Navrhovateľ so svojom podaní poukazuje na rozhodnutie o amnestii zo 7. júla 1998 č. 214/1998 Z. z., ďalej na rozhodnutie o amnestii z 8. decembra 1998 č. 375/1998 Z. z. a konštatuje, že amnestia z 8. decembra 1998 vypustila čl. I a čl. II amnestie zo 7. júla 1998. Pre neho to malo za následok, že 1. februára 1999 bolo proti nemu vznesené obvinenie z trestných činov zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a), b) Trestného zákona v súbehu s trestným činom zavlečenia do cudziny podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona a spolupáchateľstva podľa § 234 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona. Napokon bol aj samostatne obvinený pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Uznesenie o vznesení obvinenia vydala Sekcia vyšetrovania a kriminalisticko-expertíznej činnosti na Ministerstve vnútra SR pod sp. zn. ČVS: VKE 1/130/98. Proti tomuto uzneseniu podal navrhovateľ sťažnosť. Bol však zadržaný a vzatý do vyšetrovacej väzby. Konanie vyšetrovateľa považuje za

rozporné s rozhodnutím o amnestii zo 7. júla 1998. Požaduje, aby ústavný súd vo veci začal konanie pre porušenie jeho práv, a to s odvolaním na čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. V ďalšej časti podania uvádza, že zo znenia čl. 102 písm. i) ústavy, a to tak gramaticky, ako aj logicky vyplýva, že ide o dobrodenie, ktoré nemožno zrušiť, ak už bolo priznané. Citovaný článok ústavy umožňuje prezidentovi amnestiu iba udeliť, nie však ju zrušiť v zmysle obnovenia zaniknutej trestnosti. Podľa jeho názoru bol porušený aj čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, lebo štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy a v jej medziach. Predseda vlády Dzurinda v zastúpení prezidenta Slovenskej republiky prekročil rozsah kompetencií ustanovených mu v čl. 102 písm. i) ústavy.

Ďalším písomným podaním z 10. februára označeným ako „doplnenie podnetu na začatie konania o ústavnej sťažnosti o porušovaní základných práv a slobôd podľa čl. 127 a čl. 130 ods. 1 písm. f) a ods. 3 Ústavy SR (§ 18 ods. 1 písm. f) zákona č. 38/1993 Z. z.)“ navrhovateľ rozširuje okruh účastníkov konania aj na vládu Slovenskej republiky a požaduje vydať uznesenie, ktorým ústavný súd začína konanie o porušení jeho práva upraveného v čl. 12 ods. 1, v čl. 16 ods. 1, v čl. 17 ods. 1, 2 a 4 ústavy a vo veci samej žiada vydať uznesenie, podľa ktorého:

„1/ Ústavný súd vyslovuje, že Vládou Slovenskej republiky a ňou povereným predsedom vlády SR, rozhodnutím predsedu vlády zo dňa 8. 12. 1998 číslo 375/98 Z. z. o amnestii boli vypustením čl. I. a čl. II. rozhodnutia o amnestii zo 7. júla 1998 uverejneného pod č. 214/1998 Z. z. porušené ústavné práva podnecovateľa na slobodu, rovnosť, dôstojnosť i v právach v zmysle čl. 12 ods. 1, čl. 16 ods. 1 o nedotknuteľnosti osoby, v čl. 17, ods. 1, 2, 4 na osobnú slobodu a s tým spojených ústavných práv zakotvených Ústavou Slovenskej republiky.

2/ Ústavný súd vyslovuje, že postupom orgánov Ministerstva vnútra SR – Sekcie vyšetrovania a expertíznej činnosti PZ – odborom vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti – vznesením obvinenia podľa § 160 ods. 1/ Tr. zák. uznesením zo dňa 1. 2. 1999 pod sp. zn. ČVS: VKE 1/130-98 boli vyšetrovateľom PZ,

ako aj následnými rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní porušené ústavné práva podnecovateľa na slobodu, rovnosť, dôstojnosť v právach v zmysle čl. 12, ods. 1 - nedotknuteľnosť osoby v zmysle čl. 6 ods. 1, ako aj ústavné právo na osobnú slobodu a s tým spojených ústavných práv v čl. 17, ods. 1, 2 a 4, Ústavy Slovenskej republiky.“

V podaní ďalej uvádza, že ak predseda vlády podľa čl. 105 ods. 1 ústavy je poverený vládou vykonávať niektoré právomoci prezidenta republiky, ide o rozhodnutie vlády, ktorá stojí na vrchole štruktúry štátnej správy, a teda v konečnom dôsledku v tomto prípade ide o rozhodnutie ústredného orgánu štátnej správy. Preto považuje za splnenú podmienku ustanovenú v čl. 127 ústavy, aby ústavný súd mohol založiť svoju príslušnosť na konanie vo veci.

V poradí tretím podaním z 15. februára 1999 označeným ako „ústavná sťažnosť – doplnenie podania zo dňa 4. 2. 1999 a zo dňa 10. 2. 1999 na začatie konania o ústavnej sťažnosti o porušovaní základných práv a slobôd podľa čl. 130, ods. 3, Ústavy SR (§ 49 a nasl. zákona č. 38/1993 Z. z.) rozhodnutím predsedu vlády Slovenskej republiky z 8. decembra 1998 o amnestii uverejneným v Zbierke zákonov pod číslom 375/1998 Z. z.“ navrhovateľ sa označuje za sťažovateľa a rozširuje ďalej okruh účastníkov o Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a predsedu vlády Slovenskej republiky. Okrem toho upresňuje aj ústavnú sťažnosť podľa § 49 a nasl. zákona č. 38/1993 Z. z. a žiada vydať nález tohto znenia:

„1. Rozhodnutím predsedu vlády Slovenskej republiky z 8. decembra 1998 o amnestii uverejneným v Zbierke zákonov pod č. 375/1998 Z. z. boli porušené práva a slobody sťažovateľa zakotvené:

- v ústavnom zákone č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, a to:

právo na slobodu, rovnosť v dôstojnosti i v právach, ktoré práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné podľa čl. 1 uvedeného zákona,

právo na nedotknuteľnosť osoby podľa čl. 7 uvedeného zákona,
právo na to, že osobná sloboda je zaručená podľa čl. 8 uvedeného zákona,
právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochrany
dobrého mena a pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života
podľa čl. 10 uvedeného zákona

- v Ústave Slovenskej republiky, a to:

ústavné práva sťažovateľa uvedené v čl. 11 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré
sú zakotvené v ústavnom zákone č. 23/1991 Zb.,

ústavné práva sťažovateľa na slobodu, rovnosť v dôstojnosti i v právach, ktoré
sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné v zmysle čl. 12 ods. 1
Ústavy Slovenskej republiky,

ústavné práva sťažovateľa na nedotknuteľnosť osoby v zmysle čl. 16 ods. 1
Ústavy Slovenskej republiky

a ústavné právo na osobnú slobodu a s tým spojené ústavné práva v zmysle
čl. 17 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozhodnutie predsedu vlády Slovenskej republiky z 8. decembra 1998
o amnestii uverejnené v Zbierke zákonov pod č. 375/1998 Z. z. sa zrušuje.“

V tomto podaní poukazuje na rozhodnutie predsedu vlády z 8. decembra 1998
ako na akt neprípustnej retroaktivity.

II.

Ústavný súd všetky tri podania navrhovateľa podľa formy i obsahu, a najmä
podľa petitu hodnotil ako ústavnú sťažnosť. Navrhovateľ podanie označil za ústavnú
sťažnosť a seba za sťažovateľa. Odvolával sa na čl. 127 ústavy a § 49 a nasl. zákona
Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu
Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona
č. 293/1995 Z. z. (ďalej len „zákon č. 38/1993 Z. z.).

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach proti právoplatným rozhodnutiam ústredných orgánov štátnej správy, miestnych orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými boli porušené základné práva alebo slobody občanov, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Na tomto základe ústavný súd má právnu povinnosť zaoberať sa predovšetkým tým, či sťažovateľom označení účastníci konania sú subjektmi, s ktorými uvažuje čl. 127 ústavy, a následne potom v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. preskúmať, či všetky podania spĺňajú podmienky a majú náležitosti pre prijatie na ďalšie konanie pred ústavným súdom (§ 20 ods. 1, § 49, 50 a § 53 zákona č. 38/1993 Z. z.) Nesplnenie niektorej náležitosti ústavnej sťažnosti má za následok odmietnutie ústavnej sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, prípadne podľa § 53 ods. 1 toho istého zákona.

Ústavný súd zistil, že podanie (ústavná sťažnosť) sťažovateľa spĺňa podmienky a má aj zákonom predpísané náležitosti k tomu, aby mohli byť predmetom konania podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z.

Všetky tri podania obsahovali označenie účastníkov konania, predmet konania, príslušné články ústavy, ktoré podľa tvrdenia sťažovateľa boli v jeho prípade zo strany odporcov porušené. Navrhol aj dôkazy, ktoré by mali byť vykonané. Súčasťou navrhnutých dôkazov boli doktrinálne názory uverejnené v Komentári k Ústave Slovenskej republiky. Výklad práva podaný v právnej vede nemá záväzný význam pre uplatnenie práva ani mu nemožno priznať povahu dôkazu. Napriek tomu, že doktrinálny názor nemožno stotožniť s dôkazom, sťažovateľ uviedol aj ďalšie skutočnosti, ktoré splnili podmienku zákona o navrhnutí dôkazov. Ústavna sťažnosť obsahovala aj návrh na vydanie nálezu.

Ústavný súd preto tieto podania (ústavnú sťažnosť) podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. predbežne prerokoval.

Sťažovateľ označil za ústredné orgány štátnej správy okrem Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky aj vládu Slovenskej republiky a osobitne predsedu vlády ako zastupujúceho prezidenta Slovenskej republiky v niektorých jeho právomociach, v tomto prípade v rozhodovaní o amnestii.

Predmetom konania o ústavnej sťažnosti sú iba rozhodnutia taxatívne určených subjektov: a) ústredných orgánov štátnej správy, b) miestnych orgánov štátnej správy, c) orgánov územnej samosprávy. Ústava zriaďuje prezidenta Slovenskej republiky ako hlavu Slovenskej republiky (čl. 101 ods. 1). V prípade uplatnenia postupu podľa čl. 105 ods. 1 dôjde k povereniu predsedu vlády Slovenskej republiky výkonom právomoci prezidenta, ale nie k dočasnému prevedeniu právomocí hlavy štátu na ústredný orgán štátnej správy. Ústrednými orgánmi štátnej správy sú len tie orgány, ktoré zákon č. 347/1990 Zb. taxatívne vymenováva. Tvrdenie sťažovateľa, že rozhodnutie predsedu vlády povereného výkonom právomoci prezidenta republiky je rozhodnutím vlády ako najvyššieho orgánu štátnej správy Slovenskej republiky, nemá oporu ani v ústave, ani v zákone č. 347/1990 Zb., a preto ho ústavný súd nemohol akceptovať.

„Vláda je najvyšším orgánom výkonnej moci“ (čl. 108). Moc výkonnú nie je možné stotožňovať s ústrednými orgánmi štátnej správy. Vládu, a tým aj predsedu vlády, ktorý je členom vlády s osobitnými právomocami, pokiaľ ide o jej právomoci, vznik, zánik a vôbec jej práva a povinnosti či jej zodpovednosť, treba vidieť v právnej základni, ktorú jej poskytuje ústava (čl. 108 a čl. 121). Naproti tomu podľa čl. 122 ústavy sa ústredné a miestne orgány štátnej správy zriaďujú výlučne zákonom. Ustanovenie § 1 zákona č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 347/1990 Zb.“) vládu Slovenskej republiky nezaraďuje medzi ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky, ktoré sú zriaďované zákonom. Vládu Slovenskej republiky nemožno považovať za ústredný orgán štátnej správy Slovenskej republiky.

Z tohto ústavný súd odvodil právny názor, že ústavná sťažnosť v časti smerujúcej proti vláde a predsedovi vlády Slovenskej republiky je zjavne neopodstatnená.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sú ústrednými orgánmi štátnej správy, a preto ich rozhodnutia by mohli byť predmetom skúmania ústavného súdu podľa čl. 127 ústavy za predpokladu, že by také rozhodnutia vydali a týkali by sa porušovania základných práv a slobôd, o ktorých nerozhoduje iný súd. Ministerstvo spravodlivosti nijaké takéto rozhodnutie nevydalo. Ak súd rozhodoval o väzbe sťažovateľa, konal na základe zákona ako nezávislý orgán, výlučne oprávnený konať vo veciach trestných podľa § 142 ods. 1 ústavy i podľa Trestného poriadku. Nijaký iný orgán, v danom prípade ministerstvo spravodlivosti, nemá ani ústavnú, ani zákonnú právomoc vstupovať do konania orgánov činných v trestnom konaní, prípadne ich nahradzovať. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky má podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Z. z. o štátnej správe súdov vytvárať súdom Slovenskej republiky podmienky na riadny výkon súdnictva, najmä po stránke personálnej, organizačnej, hospodárskej, finančnej a odbornej (§ 7 cit. zákona). Napokon treba uviesť, že ministerstvo spravodlivosti nevydalo žiadne rozhodnutie, ktoré by malo spojitosť s amnestiou.

To isté možno povedať aj o Ministerstve vnútra Slovenskej republiky. Ani tu ministerstvo alebo minister vnútra nemôže zasahovať do činnosti procesne samostatného vyšetrovateľa, ktorý je viazaný zákonmi a všeobecnými záväznými právnymi predpismi a v rozsahu ustanovenom Trestným poriadkom a pokynmi prokurátora a súdu (§ 7 ods. 7 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore).

Zo strany sťažovateľa nebolo preukázané, že by niektorý z účastníkov označených sťažovateľom bol vydal právoplatné rozhodnutie ako ústredný orgán štátnej správy. Na tomto základe ústavný súd nemôže založiť svoju kompetenciu vo

veci konat', ako to predpokladá čl. 127 ústavy. Sťažovateľ v skutočnosti nepožiadaval o preskúmanie rozhodnutia, ktoré môže byť predmetom konania podľa čl. 127 ústavy. Žiadal o preskúmanie právomoci prezidenta Slovenskej republiky zrušiť alebo zmeniť udelenú amnestiu, ako aj o preskúmanie právomoci predsedu vlády Slovenskej republiky zastupujúceho prezidenta Slovenskej republiky zrušiť alebo zmeniť amnestiu, ak taká právomoc prislúcha prezidentovi Slovenskej republiky. Požiadavku sťažovateľa nemožno stotožniť s konaním o kompetenčnom spore podľa čl. 126 ani s konaním o výklad ústavného zákona podľa čl. 128 ods. 1 ústavy. Jednoznačne nemožno určiť ani to, či sťažovateľ vôbec podal návrh na začatie konania, aké sa predpokladá podľa Ústavy Slovenskej republiky. Táto otázka však nie je právne významná pre konanie o sťažovateľovom návrhu, pretože je zrejmé, že ústava fyzickej osobe nepriznáva právo podať návrh na začatie konania o určenie právomoci štátneho orgánu, ústavného činiteľa, orgánu územnej alebo záujmovej samosprávy či kohokoľvek iného s právne významným postavením vo veciach verejného záujmu.

Z toho, čo už bolo uvedené, ústavný súd zhŕňa svoje stanoviská v právny názor, že ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je právne opodstatnená, že ju treba odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 1999

JUDr. Ján D r g o n e c
predseda senátu